

Hemmeligheden

novelle af Carsten Nagel

Lise er allerede i fuldt sving. Selv kan jeg ikke beslutte mig for, hvad jeg skal skrive om. Dansk stil er ellers mit yndlingsfag, men eksamen gør mig altid utilpas. Tre klasser i et alt for lille lokale og så under opsyn.

Lise er ikke særligt god til dansk, men er bare gået i gang. Jeg kan godt li' at betragte hende, når hun er koncentreret om en opgave. Let foroverbøjet, med hovedet lidt på skrå, så det lange lyse hår hænger og dækker halvt for ansigtet, grifler hun på livet løs.

Ingen af emnerne interesserer mig. Så er der det frie valg, gerne baseret på en personlig erindring. Men jeg har allerede fortalt så meget personligt, siden jeg kom til Danmark for næsten syv år siden. Alle mulige spurgte og ville have mig til at fortælle om den krig og barndom, jeg helst selv ville glemme – socialrådgivere, flygtningemedarbejdere, en kort overgang også en psykolog.

Et øjeblik ser Lise op. Hun opdager mig, smiler og sender sit velkendte blik. Lidt ligesom den aften vi var i byen, og jeg fik øje på Martin og smeltede, men ikke anede hvad jeg skulle sige eller gøre: kast dig ud i det, Elma, hvad venter du på?

Min veninde skriver videre. Over stilen kniber hun øjnene let sammen, jeg forestiller mig, de siger til emnet: kom nærmere, der sker ikke noget, vi kan bare kilde hinanden!

Med Lise var alting anderledes lige fra begyndelsen. Da klassen havde fået at vide, at mor og jeg var flygtet hertil på grund af borgerkrigen i Jugoslavien, spurgte hun ikke om død og ødelæggelse, men om jeg ville *med ind på Strøget og se på tøj og bagefter til koncert, hun havde fribilletter.*

Bare jeg snart kunne koncentrere mig og komme i gang.

Der er kun en ting, jeg aldrig har fortalt til nogen. Heller ikke til Lise, for så ville jeg bryde mit løfte til mor. Et løfte om en hemmelighed mor og jeg har haft helt for os selv, siden jeg var 12 år.

Et øjeblik bliver jeg helt klam og mærker samtidig blodet brænde i kinderne. Hemmeligheden står og spærrer for alle andre emner nu.

Hvis jeg gør det, hvad jeg selvfølgelig ikke gør ... vil det kun være min lærer og en fremmed censor, der kommer til at læse. Og så måske mor ... nogle gange har jeg en fornemmelse af, at hun ser og hører alt. Hvis jeg gør det ... måske tilgiver mor mig, måske skulle jeg bare ... lidt ligesom Lise ...

En personlig erindring: Hemmeligheden

Jeg vil fortælle om noget, der skete under krigen. Vi var flygtet fra vores hus og gemte os i skoven. Far og mine søskende var syge, det var midt om vinteren, vi frøs så frygteligt. En nat fik mor den ide, at hun og jeg skulle vove os tilbage til huset for at få fat i de tykke velourgardiner. Hvis det gik, kunne vi svøbe os i gardinerne og måske overleve kulden.

Det var mørkt, der var miner i skoven, måske fjendtlige soldater. Jeg gik lige bag mor, men var alligevel hele tiden bange. Da vi nåede frem, så vi, at vores hus var blevet gennemført og plyndret, men i det mindste var det ikke brændt som så mange andre huse ...

Nej, hvis jeg vælger at fortælle det, må jeg skrive det rigtigt. Ikke overordnet og refererende, men personligt. Jeg må have detaljerne med, gøre det lige så levende som det var, ellers er det ligegyldigt. Jeg retter indledningen senere og forsøger igen, fra det tidspunkt hvor jeg fulgte mor ind i stuen:

Møbler og tæpper var væk. Mor holdt stearinlyset op foran sig og åndede lettet op: Gardinerne hang der stadig.

- Elma, hent en skammel i køkkenet.

Jeg vendte mig for at gøre, som hun bad om, men modet svigtede. Mor så det og rakte mig lyset:

- Så, af sted med dig, vi må ha' gardinerne ned i en fart.

Med stearinlyset var det ikke længere så slemt. Jeg gik ud i køkkenet. Satte lyset på bordet og gik hen i hjørnet for at tage en af de væltede skamler.

- Ssh!

Mors stemme lød lige bag mig. Vinden sang og væltede noget på gårdspladsen. Var der også hastige skridt og hvisken? Jeg tabte skamlen.

-Ssh, gentog mor og gjorde tegn til at jeg skulle være helt stille.

Lydene kom tættere på. Kunne nogen have set stearinlysets blafren?

- Hurtigt, vi må gemme os, sagde mor – ind i skabet med dig, jeg ...

Der blev rusket i døren. Jeg forsvandt ind i min gamle hule i køkkenskabets.

- Kom mor, kom!

- Nej, Elma, der er ikke plads.

Det skramlede i udhuset.

- Så løb ovenpå, mor!

- Ja, men du skal være helt stille, uanset hvad der sker, lover du mig det, helt stille.

- Ja!

Et brag lød. Døren blev sparket ind. Mor løb fra køkkenet mod trappen til førstesalen.

- Stop!

Fra skabet så jeg gennem sprækken mor stoppe i døråbningen. Nu lød flere stemmer fra køkkenet:

- Hun er for gammel.

- Ikke til mig.

- Så skulle du se datteren.

- En muslim er en muslim.

- Er hun alene?

Mændene råbte nu direkte til mor. Hun skulle blive, hvor hun var. Måtte ikke bevæge sig. Huset skulle undersøges.

Jeg kunne ikke se mændene. Men i stearinlysets skær kunne jeg se mor. Hvor bange hun var. Blikket flakkede henover mit gemmested og hurtigt væk igen.

De fremmede talte et øjeblik indbyrdes. Jeg hørte tre forskellige stemmer. Skulle jeg lukke skabsdøren helt? Skulle jeg åbne den en lille smule mere, så jeg kunne se mændene? Skulle jeg løbe ud og råbe om hjælp?

De kom ind i mit synsfelt, men havde alle ryggen til. Den ene greb fat i mor. Han slog hende flere gange i ansigtet og kaldte hende en luder. Mor stod helt stille, som mændene havde givet hende besked på, og gjorde ingen modstand.

Jeg ville løbe ud og hjælpe mor, men var for bange og havde desuden lovet at være helt stille. Jeg holdt vejret, for at vejrtrækningen ikke skulle afsløre mig. Jeg holdt det, til det svimlede for mig, og jeg var ved at kvæles.

Endelig holdt manden op at slå mor. De to andre gik videre ind i stuen og ovenpå. Måske kunne vi slippe væk, hvis jeg løb ud og hjalp nu?

Manden råbte mor ind i ansigtet ved køkkenbordet. Hvad lavede hun i huset? Hvor var mændene? Var der nogle våben gemt? Smykker. Fingerringe, ørenringe?

- Du ved godt, hvad vi gør, hvis du lyver, ikke?

Mor viste sine fingre frem. Manden var ikke tilfreds.

- Hvor har du gemt ringene, kælling? Og hvad med ørerne, væk med håret.

Mor gjorde, som manden sagde og blottede øreflipperne. Han nulrede dem mellem fingrene for at mærke, om der var arvæv efter huller til ørenringe.

- Det var satans, udbrød han – en muslimsk kvinde uden ørenringe! Hvor har du skjult smykkerne?

Manden hev mor i øret og trak en dolk, som han holdt truende frem bag hendes ene øre.

- Jeg skærer kraftedeme ørerne af dig, og fingrene med. Frem med guld.

Jeg havde bidt mig i læben og kunne fortsat ikke få vejret. Mor så manden direkte ind i øjnene, læberne dirrede:

- Der er ingen smykker her. Der er ingenting. Jeg kom for at finde ly – alene.

- Hvad med munden, åbn gabet, kvinde!

Der var noget velkendt over stemmen. De uhyggelige kommandoer havde en skarp klang, jeg havde hørt før.

Mor åbnede munden. Manden lyste med sin lygte. De andre mænd kom tilbage.

- Ikke en skid, sagde den ene – hvad med hende der?

- Ikke det der ligner guld, sagde manden med lygten – intet som helst, hun er ren.

- Ikke så længe, grinede den anden mand.

- Op på bordet med dig.

De to mænd, der havde undersøgt huset, greb fat i mor. Sammen løftede de hende op og lagde hende midt på køkkenbordet. I det samme så jeg deres ansigter. Jeg hev efter vejret, men i stedet for ilt kom den modbydeligste lugt og smag. Dybt nedefra, op i svelget, henover min betændte hals, videre ud i munden med blod. Kvalmen overmandede mig, jeg skulle kaste op. Mor hulkede:

- Åh, nej, min gud, åh nej.

Den første mand åbnede sine bukser og lagde sig ovenpå mor. Han begyndte at rykke frem og tilbage, mens de to andre tændte en cigaret. For hvert ryk, der ved mandens bevægelser gik gennem mor, lignede hun mere og mere en bylt. Jeg ville skribe for hende, skribe for mig selv, skribe for hele verden, men kunne ikke.

Pludselig faldt mandens krop ned over mor, som var den fremmede med et befriet fra en tung byrde.

- Næste, sagde manden og fjernede sig fra mor.

En af de andre mænd kom op på bordet og lagde sig ovenpå hende.

Jeg så, at mor havde blikket fæstnet mod loftet, hvorfra jeg fornemmede et signal om fortsat at skulle holde mig i fuldkommen ro.

Igen denne støden, der rykkede i mors krop, så de halvkvalte lyde, hun ikke længere kunne holde tilbage, mandens vejrtrækning der blev stadig heftigere, indtil han med et højt gisp holdt op at bevæge sig.

Alt var stilhed i et sekund, som varede en evighed.

Den tredje mand lagde sig ovenpå mor. Stadig ubevægelig lå hun på bordet. Manden åbnede sine bukser og stødte hårdt ind i hende. Han var så kraftig i sine bevægelser, at mors hoved nu blev slynget fra side til side. Hun blødte fra mundvigen og det ene øre.

Manden rykkede hurtigere og hurtigere, som i en kort, men ilter galop der pludselig afløstes af en udmattet stønnen.

Med et sejrstolt grin vendte manden nu ansigtet mod de andre. Jeg havde genkendt stemmen uden at kunne placere den. Først i sejrsgrintet så jeg det. Der var ingen tvivl. Manden var min bedste venindes fætter. Gymnastiklæreren fra vores skole.

Jeg skulle igen brække mig, men brækket løb sammen med vejrtrækningen, skriget trængte sig på, det havde sit eget liv, det ville ud gennem kvalmen, brækket, stanken, lydene: jeg skriger om hjælp nu, jeg løber ud, jeg slår, jeg bider, jeg river. Det er min mor, jeg ...

Var hun levende eller død?

Fra mit skjul opdagede jeg, at det vibrerede svagt i den ene side af mors mundvig. Hun havde ikke givet op. Hun kæmpede ved ikke at blive i kroppen og slås. Hun forlod sit hylster og gemte sig oppe under køkkenloftet, hvorfra hun stadig signalerede til mig i skabet: helt stille, uanset hvad der sker.

Det lille velkendte drag om mors mund gav mig vejret igen og fik mig til at stoppe mit skrig. Bylten havde vilje. Bylten var min mor. Når hun kunne, kunne jeg også.

Mor lå ubevægelig på bordet. Det var ikke længere muligt for mig at afgøre, om hun var i kroppen eller ej, på bordet eller oppe under loftet, levende eller død.

Min bedste venindes fætter rejste sig. Mændene småsnakkede og grinede og kom med nogle indbyrdes kommentarer, jeg ikke kunne høre.

Jeg sad helt stille i skabet. De havde ikke fået smykker og guld. De havde fået noget andet, de ville have. "Så skulle du se datteren".

- Skal vi slå hende ihjel?
- Nej, vi ydmyger mændene og lader hende komme tilbage.
- Ja, lad luderens leve med sit bastardafkom.
- Vi skærer tungen af konen.
- Nej, det er bedre, at hun kan tale.

Jeg kunne ikke længere høre, ikke længere se, det strammede i tindingen, hovedet var ét infernalsk virvar, før alt blev sort.

Jeg ved ikke, hvor længe vi blev i huset – jeg i skabet, mor urørlig på bordet. Jeg turde ikke sige noget eller bevæge mig. Jeg vidste ikke, hvad jeg skulle gøre. Eller om mændene kom tilbage.

Endelig rørte mor på sig. Med besvær kom hun op at sidde, først med albuerne støttende mod bordpladen, så med håndfladerne. Lidt efter kom hun ned fra bordet, et øjeblik så det ud som om, benene ikke kunne bære. Ansigtet var rødt og opsvulmet. På venstre kind var en stor hævelse og en blodig flænge, hvorfra en misfarvning i huden allerede strakte sig ud mod øret og ned over halsen, der var fuld af skrammer og mærker. Begge øjne var røde af blodsprængninger.

Mor tørrede det forslåede ansigt med hænderne og rettede på sit tøj. Så vaklede hun hen imod mig. Skridt for skridt fik hun kroppen til at lystre. Hun åbnede skabsdøren og hjalp mig ud.

Alle mine lemmer sov efter så lang tid i den umage stilling. Jeg var underlig følelsesløs på huden, men nedenunder kløede det i kødet.

- Mor ...

Jeg fik øje på et viskestykke fra før krigen, det hang stadig over køkkenvasken. Var der mon også vand? Jeg kunne igen mærke mine fødder.

- Kom, sagde jeg, lagde en arm om mor og hjalp hende hen langs køkkenbordet til vasken bagved.

Vandhanen spruttede højt af luft, da jeg drejede på den, så kom noget rustent vand – derefter det klareste, rene vand, som før krigen og alt det onde.

På skift klamrede vi os til hinanden, mens vi drak. Så støttede mor sine hænder mod mine skuldre for ikke at miste balancen, mens jeg vaskede hende.

Bagefter tog hun begge mine hænder i sine. Hun så mig direkte i øjnene og forklarede, at det, der var sket i huset, var en forbrydelse, som til evig tid måtte forblive en hemmelighed mellem os.

Fjenderne ønskede, at alle skulle vide det, på den måde kunne de svække os, ødelægge vores liv og sammenhold. Hvis jeg virkelig elskede far og mine søskende, måtte jeg aldrig nogensinde nævne, hvad der var sket.

Mænd og kvinder måtte udstå hver deres lidelser i krig. Mænd og kvinder bar på hver deres byrder. Mændene kæmpede i forreste række på liv og død – kvinder måtte udholde andre lidelser og vigtigst af alt: holde det hemmeligt. Det var noget, der tilhørte krigen, men det måtte aldrig nævnes, det måtte jeg love hende, heller ikke efter krigen.

Jeg var underligt taknemmelig over, at mændene ikke havde skåret fingrene og ørerne af mor, eller trukket tænderne ud på hende. Jeg græd og lovede mor at holde helt tæt.

Hun slap sit tag i mine hænder, omfavnede og trøstede mig.

- Gardinerne, sagde hun så og gik mod stuen – tag skamlen med, Elma.

Mens jeg holdt skamlen, kom mor op at stå på den. Med rystende hænder rakte hun op for at løsne de tykke gardiner fra ringene:

- Vi vil ikke komme tomhændede tilbage, vel? Sådan ... tag lige imod, lille skat.

Pyha, jeg nåede det lige. Opgaverne er allerede ved at blive samlet ind. Lise strækker sig.

Hvis mor sidder oppe i himlen, vil hun sikkert ikke blive glad for, at jeg har brudt mit løfte. Men jeg tror jo hverken på Gud eller himlen, undtagen lige når jeg savner mor allermost.

Måske er det i virkeligheden okay med mor, at jeg har skrevet det, som det var. Efter hjerneblødningen for et halvt år siden, var det som om, at hun prøvede at sige noget vigtigt til mig, men på hospitalet kunne hun hverken tale eller skrive, så jeg kunne forstå det. Måske handlede det om hemmeligheden, måske slet ikke.

Lise rejser sig og kommer hen imod mig. Når jeg tænker rigtigt over det, tror jeg faktisk hverken, at mor bliver sur eller ked af det, hvis hun mod forventning er et eller andet sted, hvorfra hun kan følge mig.

Min veninde sætter farten op, smiler og åbner sine arme i min retning. Jeg bliver varm i kinderne på den gode måde og husker, at vi skal fejre eksamen på en cafe i indre by. Martin og Nikolaj kommer også.

CARSTEN NAGEL

Hemmeligheden er en selvstændig novelle, hvor den centrale tekst del er skrevet over et uddrag af romanen Zehras flugt (Carsten Nagel, Zehras flugt 539 sider, Politikens forlag, 2009).

Hemmeligheden kan frit downloades til privat brug. Enhver form for kopiering til undervisningsbrug m.v. skal indberettes til Copydan efter gældende regler. Anden mangfoldiggørelse skal aftales med forfatteren.